

בגיליון השבוע

אהבת חסד // איזה לאוין עובר הנמנע מלהלוות לחבירו?
מלווה ולווה // האם בגמ"ח המבוטס על פקדונות קיים חשש רבית?
איש את רעהו // משמעותה של אות קטנה

תורת חסד // איזו עבירה חמורה כנגד ג' עבירות חמורות ומדוע?
דבר המערכת // כיצד ניתן למות - בשביל האחרים?
בנין עולם // גמ"ח ציבורי או גמ"ח פרטי?

דבר המערכת

לקנות עולמו בשעה אחת

ימים ספורים קודם שהובילו את הקדוש אברהם בן אברהם, היגרף פוטוצקי, אל הכבשן שהוכן עבורו בכיכר העיר ווילנא, ולאחר מאמצים כבירים, הרשו לרבו הגאון הגר"א זי"ע לפגוש בו לשעה קלה בתאו הטחוב.

מסביב המה הסער, פולין וגרורותיה וכל העולם היהודי געש ורעש מגזר הדין האכזרי שהושת על הגרף פוטוצקי בשל חטאו הנורא: היותו בן אצולה נחשב שהעז להתגייר ולהפוך ליהודי מן המניין.

הגאון הודיע לרבי אברהם כי יש בכוחו להעלימו מן התא באמצעות שם קדוש. לו רק ירצה, יוכל במחי רגע למצוא את עצמו במקום מרוחק, הרחק ממוקד הסכנה, שם יוכל להמשיך לחיות את שארית חייו בשלום ושלווה באין מפריע.

"רבי", ענה רבי אברהם וציטט את רבי עקיבא בשעה שהוצא להורג, "כל ימי כיהודי הייתי מצטער על מה

המשך בעמוד הבא

תורת חסד

הגאון רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א
ראש ישיבת "באר התורה" ונשיא הגמ"ח

החפץ חיים בהקדמת ספרו מביא את דברי הירושלמי ביומא (פ"א ה"א), ששנאת חינם שקולה כנגד שלושת העבירות החמורות, עבודה זרה, גילוי עריות, ושפיכות דמים. ומקשה הח"ח, מדוע חמורה כל כך שנאת חינם. ומיישב על פי דרכו, ששנאת חינם האמורה שם היא חטא לשון הרע ולכן הוא חמור כל כך.

בחז"ל שם יש תוספת על הדברים, שבני אותו דור היו זהירים במצות ובמעשרות, אבל היו אוהבים את הממון ושונאים אלו לאלו שנאת חינם. ובאמת, אהבת הממון משליכה על שנאת אחרים, שכשאדם אוהב את עצמו ואת ממונו, עינו צרה באחרים, והוא סבור תמיד שכל מה שיש לאחרים זה הפסד משלו, ולכן הוא מגיע לשנאת חינם.

יסוד התורה כולה - אהבת חינם

כידוע, 'שבעים פנים לתורה'. ואפשר לבאר בדרך נוספת מדוע שנאת חינם חמורה כל כך, על פי המעשה הידוע, באותו גוי שבא לפני הלל שיגיירו, וביקש ממנו לומר לו את כל התורה כולה על רגל אחת. אמר לו הלל: "מה ששנוי עליך אל תעשה לחברך. זו היא כל התורה כולה, והשאר הוא פירוש כלל זה" (שבת לא.).

לימד אותנו הלל בדבריו, כי יסוד התורה כולה הוא אהבת חינם, וממילא שתירת התורה כולה היא שנאת חינם.

כך גם הנחיל לנו רבי עקיבא: "ואהבת לרעך כמוך, זה כלל גדול בתורה" (בראשית רבה כד ז). והרי שאהבת חינם היא אחת מיסודות התורה כולה.

בדומה לזה מעיד רבי איצלה מוולאז'ין בהקדמתו לספר נפש החיים, ששמע מאביו רבי חיים מוולאז'ין זצ"ל שהיה אומר לו תדיר, כי האדם לא נברא לעצמו, אלא כדי להועיל לאחרים ככל אשר יוכל.

כדי להבין מדוע באמת חשובה כל כך אהבת חינם עד שהיא שקולה ככל התורה כולה, ומדוע היא כל התורה על רגל אחת, יש להעמיק בדברי הרמח"ל המבאר את מטרת העולם ויעודו. על פי זה נוכל להבין שאהבת

המשך בעמוד הבא

תגובות והערות על המדורים השונים יתקבלו בברכה בדוא"ל

Alon@hagmach.org.il או 6428158@gmail.com | או בפקס 02-6428158

בין הכותבים תיערך הגרלה חודשית על 500 ש"ח | מכתבים מובחרים יפורסמו בל"ג (ניתן בעילום שם)

יו"ל ע"י הגמ"ח המרכזי | עורך: הרב יעקב גולדשמידט | כותבים ומשתתפים: הרה"ג ר' יצחק אייזיק וינברג, הרב פנחס אריה רוזנטל, הרב יעקב סירוטה, הרה"ג ר' אשר וסרמן | עיצוב גרפי: ר.ק. | לפניות לועדה הרוחנית: הרה"ג ר' חיים כהנא 5610681@gmail.com

חסד שזורה בשורש יעוד העולם כולו, ולכן היא שקולה ככל התורה כולה.
בפרק הבא נביא את הדברים בעז"ה, ונלמד מהם את המסקנה הבהירה.

שנאמר 'בכל נפשך' מתי יבוא לידי ואקיימנו, ועכשיו שבא לידי - לא אקיימנו? הוא לא אבה לוותר על הזכות לקדש שם שמים.

ואכן, ביום המיועד, עמד בגבורה מול הכבשן הלוהט, מתעלם מן העינויים הקשים, מן הדיבורים הרכים, מן הניסיונות האחרונים. הוא בירך בשם ומלכות, בקול אדיר ועז, על קידוש השם, וקפץ אל תוך הלהבות האדומות הצורבות לעיני ההמון המשתאה והמשתומם.

בפרשת בן סורר ומורה, ישנה שאלה גדולה. הן הדבר ברור לכל, שגניבת וזלילת טרטימר בשר וסביאת חצי לוג יין האיטלקי, הן בפירוש לא דרך חסידות, אבל מנגד, אלו גם לא עבירות דאורייתא, בוודאי שלא כאלו שמתחייבים עליהן סקילה.

אלא מה? אומר רש"י "בן סורר ומורה נהרג על שם סופו. הגיעה תורה לסוף דעתו, סוף שמכלה ממון אביו, ומבקש לימודו ואינו מוצא, ועומד בפרשת דרכים ומלסטם את הבריות, אמרה תורה, ימות זכאי ואל ימות חייב". כלומר, כיון שלפי מעשיו של ה'יתכשיט' המתבגר הזה ניתן להסיק בבטחה היכן יסיים בעוד שנים אחדות, מוטב אפוא לגדוע את הסיפור לפני שיתפתח לממדים נוראיים יותר.

והשאלה היא, והיא נשאלת על ידי רבים וטובים, היכן מצינו שדנים את האדם על שם העתיד? איזה היגיון יש בדין שכזה? אדרבה, הרי אנו יודעים ש"אין דנין את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה", ולא לפי מה שייצא ממנו בסופו של דבר? ואם אכן היו דנים את האדם על פי מה שעתידי הוא לעשות, לא שבקת חיי לכל בריה.

תשובות רבות נאמרו על שאלה זו.

פירוש מעניין ששמענו פעם אומר כך: שבן סורר ומורה, אם הגיע למצב שהגיע, הרי שעתידי מוכרע לאבדון: סופו שילסטם את הבריות. וכי מה יהיה לו מכל חיינו? אם הוא מתרגל

בנין עולם

סדרת כתבות מפעימה המספרת את סיפור בניינו של "הגמ"ח המרכזי" ופותחת צהר לממלכת החסד הגדולה

בפרקים הקודמים סיפרנו על ימי הקמת הגמ"ח, אשר מיומו הראשון נעשה בליווי ובהכוונת מרן ורבנן גדולי ישראל. עוד קודם להקמת הגמ"ח בפועל עלו רבני הגמ"ח אל גדולי ישראל לקבל את ברכתם והזרכתם הברורה בכל ענין.

וכך עשו את דרכם רבני הגמ"ח, אל ביתו של רשכבה"ג מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל. מרן שמע בקשב רב את התוכנית, ונתן בשמחה את ברכתו ותמיכתו למהלך.

3 פרק שלישי בסדרה

במשך שנים רבות לאחר מכן המשיך מרן להורות למבקשי עצתו כי "ההשתדלות לנישואי הילדים היא שותפות בגמ"ח המרכזי".

גם כשהשואל לא היה שואל בדווקא לגבי הגמ"ח המרכזי, אלא באופן כללי שואל 'איזו השתדלות צריך לעשות לצורך נישואי הילדים', היה משיב נחרצות: "תרמו לגמ"ח המרכזי".

כל תורם - שותף בכל החסד!

מרן זצ"ל האיר נקודה משמעותית נוספת, והוסיף שמעבר לתועלת האישית שיש לכל אחד בהלואה שקיבל בעת שמחתו, הוא זוכה להיות שותף כבר מרגע התרומה שלו, בכל מפעל החסד האדיר של הגמ"ח המרכזי, ויש לו את הזכויות של מיליוני השקלים הניתנים כהלואאות במשך כל שנה ושנה.

דבריו של מרן זצ"ל התבססו על דברי רשכבה"ג מרן ה"חפץ חיים"

המשך בעמוד הבא

זצוק"ל, שכתב בספרו "אהבת חסד" (חלק ב' פרק ט"ז) על המעלות הגדולות שיש לגמ"ח ציבורי על פני גמ"ח פרטי, משני טעמים: הטעם הראשון הוא שאינו דומה מרובים העושים את המצוה

המשך בעמוד הבא

למועטים העושים את המצוה, וכמו שאמרו חז"ל. והטעם השני הוא שלמרות שכל אחד משקיע מממונו פרוטה אחת לצורך קופת הגמ"ח, פשוט שהקב"ה יחשוב לכל אחד כאלו הוא לבדו היה הגומל חסד, כיון שבלאו מיעוט המעות שלו לא היה העני יכול להשיג המבוקש שלו.

וכך, בשותפות בגמ"ח המרכזי זוכה כל הורה להיות שותף בחסד עצום מיד חודש בחדשו, כי למרות שיש לו טובת הנאה מכך, הוא לא מפסיד את השותפות בחסד הגדול של הגמ"ח המרכזי, שמטרתו העיקרית אינה להחליף את תוכניות החסכון שבבנקים, אלא הורתו ולידתו בין כותלי בית המדרש, על ידי רבנים שהעמידו לעצמם כמטרה עליונה לסייע להורים העומדים בפרק האיש מקדש. אלא שכדי לעשות זאת בדרך הטובה והיציבה ביותר, נבנתה תוכנית כלכלית שהעמידה לרשות הגמ"ח הון עצמי רב העומד לרשות הציבור, ללא תרומות העומדות בסימן שאלה תמידי, וכך ניתנת האפשרות לסייע בהקמת בתים רבים בישראל.

בגליון הבא: על ה'קול קורא' שיצא לציבור כעת חיה - עש"ק פ' כי-תצא, לפני... 16 שנים.

אהבת חסד

תמצית ענייני גמ"ח ע"פ ספר אהבת חסד להח"ח
הרה"ג ר' אשר וסרמן שליט"א, מח"ס 'קיצור אהבת חסד'
נמסר על דעת שלא להעתיקו ללא רשותו

א) התורה צוותה אותנו בשני לאוים - שלא להימנע מלהלוות לאדם הנצרך להלוואה, אפילו בהתקרב שנת השמיטה, מחשש שיפסיד את כספו (כי השמיטה מפקיעה את החוב). אם כן, כמה גדול חטאו של הנמנע מלהלוות, בזמן שאינו מפסיד את הלוואתו.

ב) הנמנע מלהיטיב מפני שהמבקש גם לא היטיב עמו - עובר גם על הלאו "לא תקם".

ואפילו אם לבסוף מיטיב עמו, אך אומר לו 'אינני כמוך שלא היטבת לי' - עובר על הלאו 'לא תטר' (כי מראה ששומר עדיין את השנאה בלבו).

אלא ילווה לו בלב שלם, וימחה את הדבר מלבו (שהרי כל ענייני העולם הזה הם הבל, ואינם כדאיים לנקום ולנטור עליהם).

(פתיחה לאהבת חסד)

לתפנוקים אותם הוא סוחט כעת מהוריו ואינו מצליח להתגבר על תאוותיו למרות ייסוריהם, סופו שלא תהיה לו ברירה ויאלץ לעבור עוד ועוד גבולות בכדי לספק את מאווייו היקרים.

הדבר המועיל ביותר שיכול הנער לעשות במצבו העגום הוא להפוך להיות סמל ודוגמה איך לא לחיות. הוא אכן מת זכאי, לא כעונש על משהו אלא אדרבה, כתיקון לעולם. כמופע של קידוש השם ברוב עם, שממנו יראו הכל וילמדו מה קורה למי שנתן דרור לתאוותיו, ולא שומע בקול אביו ואמו המייסרים אותו. וכל ישראל ישמעו ויראו.

אשר על כן העניין הוא כאן לא עונש על הרציחה שאולי ירצח בימים יבואו, אלא דווקא תיקון למצבו הביש בעת הזו, שלפי מצבו כעת, זו הדרך היחידה בה יוכל לזכות להגשים את ייעוד ומטרת חייו של כל יהודי באשר הוא: להועיל לאחרים. להחריד נערים אחרים שאולי מצויים במצבו, שייזהרו, שלא יגיעו לאן שהגיע.

אנו לומדים מכאן לימוד נורא, כי גם במחיר החיים, הדבר שיש לעשות הוא להועיל לאחרים. להטיב עם הזולת. לתקן את העולם. ועל ידי כך לקדש את שמו של הבורא בעולם.

כמובן שאפשר לעשות טוב לזולת גם בדרכים יותר נעימות... על ידי צדקה, גמ"ח, ביקור חולים, ואפילו חיוך סתם לאיש סתם. ואם נזכה להטיב עם הזולת, בוודאי נזכה שייטיבו עמנו משמים בחזרה. ■

**בכל יום הוי אומר:
אוי לי שהלך היום
ולא עשיתי בו צדקה
עם תלמוד תורה,
שכל יום שהלך אינו
חוזר לתו**

(שערי קדושה לרי' חיים ויטאל ח"יב ש"ב)

מלווה ולווה

פולמוס בענייני הלוואה וחסד מדברים הנוגעים למעשה
הרה"ג ר' יצחק אייזיק וינברג שליט"א
רב הגמ"ח המרכזי ומח"ס 'סדר הלוואה'

שאלה

ידוע שצורת התנהלותו של הגמ"ח המרכזי כ'גמ"ח חברים' כדי לפטור את חשש הרבית, הוא, להפריד בין התורם ללווה, היינו שההורים נותנים תרומה לגמ"ח, ואילו את ההלוואה מקבלים הילדים בהגיע עת נישואיהם, וכך הרבית אינה מלווה למלווה, וקיי"ל (ב"מ סט): לא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלווה למלווה.

האם ניתן לישם את אותו עיקרון של הפרדה בין הלווה למלווה גם בגמ"ח המבוסס על **פקדונות** ולא על **תרומות**, והיינו שההורים יתנו פקדונות לגמ"ח ובזכות זה הילדים יקבלו הלוואה מהגמ"ח.

תשובה

העצה של ההפרדה בין התורם ללווה מועילה רק בגמ"ח המבוסס על תרומות ולא בפקדונות, ומשום שפקדון לגמ"ח הוא בעצם הלוואה גמורה שהרי המעות ניתנו להוצאה, ואם אדם מלווה לגמ"ח כדי שבזכות זה הגמ"ח יתן הלוואה לבנו או לכל אדם אחר זו רבית גמורה.

וזאת משום שכתבו הראשונים ונפסק בשו"ע (יו"ד קס סעי' יד), שכל דרישה ממונית שהמלווה דורש מהלווה לתת, בין לתת למלווה עצמו בין לתת לאדם אחר, אסורה משום רבית, מפני שגם נתינה לאדם אחר כיון שהיא על פי ציוויו ודרישתו של המלווה הרי זה כמו שנתן למלווה עצמו (מדין ערב).

ואי"ז דומה למאי דקיי"ל רבית שאינה מלווה למלווה מותרת, דזה נאמר כאשר אין למלווה שום דרישה מהלווה עצמו, והלווה אינו נותן דבר עבור ההלוואה לאף אדם, רק ישנו אדם אחר שאינו הלווה שהוא נותן למלווה עבור הלווה, וזה מותר כיון שסו"ס הלווה אינו נותן מאומה לאף אדם עבור ההלוואה, משא"כ כאשר נדרש מהלווה עצמו לתת משהו בתמורה להלוואה, הרי זו רבית קצוצה בין אם נותן למלווה בין אם נותן לאדם אחר ע"פ דרישת המלווה.

ולכן כאשר גמ"ח מתחייב למפקידים לתת הלוואה לילדיהם, הרי זו רבית גמורה, מפני שהגמ"ח נחשב כלווה כלפי המפקידים, וכנגד ההלוואה הוא מתחייב לתת טובת ממון, ואף שהתחייבות אינה לתת למפקיד עצמו אלא לבנו מ"מ כיון שנדרש מהלווה (הגמ"ח) לתת תמורה ממונית עבור הפקדון (הלוואה), זו רבית גמורה [וגם לסוברים שהלווה ואלוך מותר, זה רק כשהלוואות שוות בסכום ובזמן, אבל כאשר ההלוואה השניה גדולה יותר בסכום או בזמן לכו"ע הוי רבית קצוצה כמש"כ הפוסקים].

משא"כ כאשר הגמ"ח מבוסס על תרומות ההורים וכנגד התרומות הגמ"ח נותן הלוואות לילדים, זה מותר, מפני שבאופן זה הגמ"ח אינו לוה אלא רק מלווה, והתחייבותו להלוות כנגד התרומה היא לבניו של התורם, ונמצא שהלווה היחיד בכל הגלגול הוא רק בנו של התורם, ובן זה לא נתן מאומה לאף אחד תמורת ההלוואה, וזה היתר גמור.

איש את רעהו

מכתבים למערכת

השבוע נוכחנו על החשיבות של כל מילה ואפילו של אות קטנה...

מי שיעלה על ציונו של הרבי מקלויזנבורג זיע"א, אשר בעיר נתניה, יבחין בדבר פלא: האוהל סביב קברו של הרבי הוא צנוע ופשוט, והמצבה קטנה ופשוטה עוד יותר. על המצבה הפשוטה רשומים, על פי הוראתו הברורה של הרבי, מספר מילים בודדות: **פ"נ ר' יקותיאל יהודה הלברשטאם ז"ל, אבד"ק רודניק**. זהו, שום דבר מעבר. לא חרוזים ולא צחצוחי לשון נמלצים.

מתוך דבר העורך, גיליון 2

שלו' וברכה

נא קבלו את הערתי. אמנם היא נראית הערה קטנה, אך היא גדולה ומשמעותית.

הנוסח שעל מצבת הגה"ק מקלויזנבורג זיע"א הוא: **פ"נ יקותיאל יהודה בן הרב מוה"ר צבי זללה"ה הלברשטאם אבד"ק רודניק**.

כלומר: האדמו"ר מקלויזנבורג לא התיר לכתוב על עצמו כלום אפי' לא את האות ר'. התוארים שבמצבה מתייחסים לאביו הגה"ק ר' צבי אב"ד רודניק.

הנוסח שהועתק במאמר המערכת נכתב בכמה שינויים מהנוסח האמיתי.

האמת יקרה וחביבה, וכל פגימה וסטייה ממנה מעיבה את אורה.

בתודה על העלון הנפלא,

ובהערכה מראש על קבלת הערתי, יעקב לוי

שלו' וברכה, לכבוד מערכת "עמוד החסד"

אם תעינו היטב בנוסח המצבה של הרבי מקלויזנבורג זצוק"ל המופיעה בתמונה, תראו ששמו כתוב אפילו ללא התואר ר'.

בברכת חיים ואושר, ז'וז'ו

שלום רב

מאד נהניתי מהגליון המלא כל טוב בעניני חסד.

דברי העורך נסובים על הכיתוב על מצבת האדמו"ר מצאנז זצ"ל, ושהכיתוב כולל רק "ר' יקותיאל יהודה וכו'".

אך למעשה המסר עוד יותר חזק, שהרי בצילום המצבה עצמה שהדפסתם שם

נראה ברור שלא כתוב אפילו: ר' !!

אלא רק שמו בלבד!

ואכן הוא היה גדול מרבן שמו.

זי"ע!

שבת שלום ויישר כח, י.א. הורוויץ